

**Բաժին XXI
ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԸ**

Հոդված 86

Համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականությունը

1. Միությունում իրականացվում է համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականություն՝ ուղղված տնտեսական ինտեգրման ապահովմանը, միասնական տրանսպորտային տարածքի հաջորդական և փուլ առ փուլ ձևավորմանը՝ հիմնված մրցակցության, թափանցիկության, անվտանգության, հուսալիության, հասանելիության և էկոլոգիականության սկզբունքների:

2. Համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականության խնդիրներն են՝

1) տրանսպորտային ծառայությունների ընդհանուր շուկայի ստեղծումը,

2) տրանսպորտի և լավագույն փորձի կիրառման ոլորտում ընդհանուր առավելությունների ապահովմանն ուղղված համաձայնեցված միջոցների ընդունումը,

3) անդամ պետությունների տրանսպորտային համակարգերի ինտեգրումը համաշխարհային տրանսպորտային համակարգին,

4) անդամ պետությունների տարանցման ներուժի արդյունավետ օգտագործումը,

5) տրանսպորտային ծառայությունների որակի բարձրացումը,

6) տրանսպորտում անվտանգության ապահովումը,

7) շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա տրանսպորտի վնասակար ազդեցության նվազեցումը,

8) բարենպաստ ներդրումային միջավայրի ձևավորումը:

3. Համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականության հիմնական գերակայություններն են՝

1) միասնական տրանսպորտային տարածքի ձևավորումը,

2) եվրասիական տրանսպորտային միջանցքների ստեղծումն ու զարգացումը,

3) Միության շրջանակներում տարանցման ներուժի օգտագործումը և զարգացումը,

4) տրանսպորտային ենթակառուցվածքի զարգացման համակարգումը,

5) փոխադրման գործընթացների օպտիմալացումն ապահովող լոգիստիկ կենտրոնների և տրանսպորտային կազմակերպությունների ստեղծումը,

6) անդամ պետությունների կադրային ներուժի ներգրավումը և օգտագործումը,

7) տրանսպորտի ոլորտում գիտության և նորարարությունների զարգացումը:

4. Համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականությունը ձևավորվում է անդամ պետությունների կողմից:

5. Համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականության հիմնական ուղղությունները և իրականացման փուլերը սահմանվում են Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

6. Անդամ պետությունների կողմից համակարգված (համաձայնեցված) տրանսպորտային քաղաքականության իրագործման մոնիթորինգն իրականացնում է Հանձնաժողովը:

Հոդված 87 **Կիրառման ոլորտը**

1. Սույն բաժնի դրույթները կիրառվում են ավտոմոբիլային, օդային, ջրային և երկաթուղային տրանսպորտի նկատմամբ՝ հաշվի առնելով սույն Պայմանագրի XVIII և XIX բաժինների դրույթները և սույն Պայմանագրի թիվ 24 հավելվածով նախատեսված առանձնահատկությունները:

2. Անդամ պետությունները ձգտում են անդամ պետությունների միջև տրանսպորտային ծառայությունների փոլ առ փոլ ազատականացմանը:

Ազատականացման կարգը, պայմանները և փուլայնությունը սահմանվում են Միություն շրջանակներում միջազգային պայմանագրերով՝ հաշվի առնելով սույն Պայմանագրի թիվ 24 հավելվածով նախատեսված առանձնահատկությունները:

3. Տրանսպորտում անվտանգության (տրանսպորտային անվտանգության և տրանսպորտի շահագործման անվտանգության) պահանջները սահմանվում են անդամ պետությունների օրենսդրությամբ և միջազգային պայմանագրերով:

Բաժին XVIII
ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Հոդված 74
Ընդհանուր դրույթներ

1. Սույն բաժնի առարկան անդամ պետությունների տարածքներում հակամրցակցային գործողությունների, ինչպես նաև երկու և ավելի անդամ պետությունների տարածքներում անդրսահմանային շուկաներում մրցակցության վրա բացասաբար անդրադարձող գործողությունների բացահայտումն ու կանխումն ապահովող մրցակցության ընդհանուր սկզբունքներ և կանոններ սահմանելն է:

2. Սույն բաժնի դրույթները տարածվում են անդամ պետությունների տարածքներում մրցակցային (հակամենաշնորհային) քաղաքականության իրականացման հետ կապված հարաբերությունների և այն անդամ պետությունների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) մասնակցությամբ հարաբերությունների վրա, որոնք ունեն կամ կարող են ունենալ բացասական ազդեցություն երկու և ավելի անդամ պետությունների տարածքներում անդրսահմանային շուկաներում մրցակցության վրա: Հանձնաժողովի իրավասությունը որոշելու նպատակով շուկան անդրսահմանային համարելու չափորոշիչները սահմանվում են Բարձրագույն խորհրդի որոշմամբ:

3. Անդամ պետություններն իրենց օրենսդրության մեջ իրավունք ունեն սահմանելու լրացուցիչ արգելքներ, ինչպես նաև լրացուցիչ պահանջներ և սահմանափակումներ՝ սույն Պայմանագրի 75-րդ և 76-րդ հոդվածներով նախատեսված արգելքների նկատմամբ:

4. Անդամ պետությունները երրորդ երկրների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) գործողությունների նկատմամբ իրականացնում են համաձայնեցված մրցակցային (հակամենաշնորհային) քաղաքականություն, եթե այդպիսի գործողությունները կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ անդամ պետությունների ապրանքային շուկաներում մրցակցության վիճակի վրա:

5. Սույն բաժնում ոչինչ չի կարող մեկնաբանվել որպես ցանկացած անդամ պետության համար խոչընդոտ՝ ցանկացած այնպիսի միջոց ձեռնարկելու համար, որն այն անհրաժեշտ է համարում երկրի պաշտպանության կամ պետության անվտանգության կարևորագույն շահերը պաշտպանելու համար:

6. Սույն բաժնի դրույթները կիրառվում են բնական մենաշնորհի սուբյեկտների նկատմամբ՝ հաշվի առնելով սույն Պայմանագրով նախատեսված առանձնահատկությունները:

7. Սույն բաժնի դրույթների կատարումն իրականացվում է սույն Պայմանագրի թիվ 19 հավելվածի համաձայն:

Հոդված 75

Մրցակցության ընդհանուր սկզբունքները

1. Անդամ պետությունների կողմից իրենց մրցակցային (հակամենաշնորհային) օրենսդրության նորմերի կիրառումը անդամ պետությունների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) նկատմամբ իրականացվում է հավասար պայմաններով նույն կերպ և հավասար չափով՝ անկախ այդպիսի տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) կազմակերպատիրավական ձևից և գրանցման վայրից:

2. Անդամ պետություններն իրենց օրենսդրության մեջ սահմանում են արգելքներ նաև՝

1) պետական իշխանության մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, նրանց գործառույթներն իրականացնող այլ մարմինների կամ կազմակերպությունների կամ նրանց և տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) միջև համաձայնությունների առնչությամբ, եթե այդպիսի համաձայնությունները հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել մրցակցությունը չթույլատրելուն, սահմանափակելուն կամ վերացնելուն՝ բացառությամբ սույն Պայմանագրով և (կամ) անդամ պետությունների այլ միջազգային պայմանագրերով նախատեսված դեպքերի.

2) պետական կամ մունիցիպալ առանձնաշնորհումների տրամադրման առնչությամբ՝ բացառությամբ անդամ պետությունների օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի և հաշվի առնելով սույն Պայմանագրով և (կամ) անդամ պետությունների այլ միջազգային պայմանագրերով նախատեսված առանձնահատկությունները:

3. Անդամ պետությունները ձեռնարկում են արդյունավետ միջոցներ սույն հոդվածի 2-րդ կետի առաջին ենթակետով նախատեսված գործողությունների (անգործության) կանխարգելման, հայտնաբերման և կանխման ուղղությամբ:

4. Անդամ պետություններն իրենց օրենսդրությանը համապատասխան ապահովում են տնտեսական համակենտրոնացման նկատմամբ արդյունավետ հսկողություն այն չափով, որ չափով որ դա անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր անդամ պետության տարածքում մրցակցության պաշտպանության և զարգացման համար:

5. Յուրաքանչյուր անդամ պետություն ապահովում է պետական իշխանության այնպիսի մարմնի առկայությունը, որի իրավասության մեջ մտնում է մրցակցային (հակամենաշնորհային) քաղաքականության իրականացումը և (կամ) անցկացումը, ինչն, ի թիվս այլ բաների, ենթադրում է այդպիսի մարմնին՝ հակամրցակցային գործողությունների և անբարեխիղճ մրցակցության նկատմամբ արգելքը պահպանելու համար, տնտեսական համակենտրոնացման նկատմամբ վերահսկողական լիազորություններ վերապահելը, ինչպես նաև մրցակցային (հակամենաշնորհային) օրենսդրության խախտումները կանխարգելելու և հայտնաբերելու, նշված խախտումները դադարեցնելու ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու և այդպիսի խախտումների համար պատասխանատվության

ենթարկելու լիազորություններ վերապահելը (այսուհետ՝ անդամ պետության լիազոր մարմին):

6. Անդամ պետություններն իրենց օրենսդրության մեջ սահմանում են տուգանային պատժամիջոցներ՝ տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) և իշխանության մարմինների պաշտոնատար անձանց նկատմամբ հակամրցակցային գործողություններ կատարելու համար՝ ելնելով արդյունավետության, համաչափության, ապահովվածության, անխուսափելիության և որոշակիության սկզբունքներից, և ապահովում են դրանց կիրառման նկատմամբ հսկողությունը: Ընդ որում, անդամ պետություններն ընդունում են, որ տուգանային պատժամիջոցներ կիրառելու դեպքում առավել բարձր տուգանային պատժամիջոցները պետք է սահմանվեն մրցակցության համար ամենամեծ սպառնալիք ներկայացնող խախտումների համար (մրցակցությունը սահմանափակող համաձայնություններ, անդամ պետությունների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) կողմից իրենց գերիշխող դիրքի չարաշահում), ընդ որում, նախապատվությունը տրվում է տուգանային այն պատժամիջոցներին, որոնք հաշվարկվում են՝ ելնելով իրավախախտի կողմից այն ապրանքի իրացումից ստացված հասույթի գումարից կամ իրավախախտի կողմից այն ապրանքը ձեռք բերելու համար ծախսերի գումարից, որի շուկայում կատարվել է իրավախախտումը:

7. Անդամ պետություններն իրենց օրենսդրությանը համապատասխան ապահովում են իրենց կողմից իրականացվող մրցակցային (հակամենաշնորհային) քաղաքականության տեղեկատվական թափանցիկությունը, այդ թվում՝ անդամ պետությունների լիազոր մարմինների գործունեության մասին տեղեկությունները զանգվածային լրատվամիջոցներում և համացանցում տեղադրելու միջոցով:

8. Անդամ պետությունների լիազոր մարմինները, իրենց պետության օրենսդրությանը և սույն Պայմանագրին համապատասխան, իրականացնում են փոխգործակցություն՝ միմյանց ծանուցումներ, տեղեկությունների տրամադրման վերաբերյալ հարցումներ ուղարկելու, խորհրդատվություններ անցկացնելու, մյուս անդամ պետության շահերին առնչվող քննություններ (գործերի ուսումնասիրության) մասին տեղեկացնելու, անդամ պետություններից մեկի լիազոր մարմնի պահանջի հիման վրա քննություններ (գործերի ուսումնասիրություն) անցկացնելու և դրա արդյունքների մասին տեղեկացնելու միջոցով:

Հոդված 76

Մրցակցության ընդհանուր կանոնները

1. Արգելվում են գերիշխող դիրք ունեցող տնտեսավարող սուբյեկտի (շուկայի սուբյեկտի) կողմից այնպիսի գործողությունները (անգործությունը), որոնք հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել մրցակցությունը չթույլատրելուն, սահմանափակելուն, վերացնելուն և (կամ) այլ անձանց շահերը ոտնահարելուն, այդ թվում՝ հետևյալ գործողությունները (անգործությունը)՝

1) ապրանքի բարձր կամ ցածր մենաշնորհային գին սահմանելը, պահպանելը.

2) ապրանքը շրջանառությունից հանելը, եթե դրա արդյունքում ապրանքի գինը բարձրացել է.

3) կոնտրագենտին պայմանագրի՝ իր համար ոչ շահավետ կամ պայմանագրի առարկային չվերաբերող, տնտեսապես կամ տեխնոլոգիապես չհիմնավորված պայմաններ պարտադրելը.

4) ապրանքի արտադրությունը տնտեսապես կամ տեխնոլոգիապես չհիմնավորված ձևով կրճատելը կամ դադարեցնելը, եթե այդ ապրանքն ունի պահանջարկ կամ դրա մատակարարման համար կատարվել են պատվերներ՝ դրա շահութաբեր արտադրության հնարավորության առկայության դեպքում, ինչպես նաև՝ եթե ապրանքի արտադրության այդպիսի կրճատումը կամ դադարեցումն ուղղակիորեն նախատեսված չէ սույն Պայմանագրով և (կամ) անդամ պետությունների այլ միջազգային պայմանագրերով.

5) առանձին գնորդների (պատվիրատուների) հետ պայմանագիր կնքելուց տնտեսապես կամ տեխնոլոգիապես չհիմնավորված ձևով հրաժարվելը կամ խուսափելը համապատասխան ապրանքի արտադրության կամ մատակարարման հնարավորության առկայության դեպքում՝ հաշվի առնելով սույն Պայմանագրով և (կամ) անդամ պետությունների այլ միջազգային պայմանագրերով նախատեսված առանձնահատկությունները.

6) միևնույն ապրանքի համար տնտեսապես, տեխնոլոգիապես կամ այլ կերպ չհիմնավորված տարբեր գներ (սակագներ) սահմանելը, խտրական պայմաններ ստեղծելը՝ հաշվի առնելով սույն Պայմանագրով և (կամ) անդամ պետությունների այլ միջազգային պայմանագրերով նախատեսված առանձնահատկությունները.

7) այլ տնտեսավարող սուբյեկտների համար ապրանքային շուկա մուտք գործելու կամ ապրանքային շուկայից դուրս գալու խոչընդոտներ ստեղծելը:

2. Անբարեխիղճ մրցակցություն չի թույլատրվում, այդ թվում՝

1) կեղծ, ոչ ճշգրիտ կամ խեղաթյուրված տեղեկություններ տարածելը, որոնց պատճառով տնտեսավարող սուբյեկտը (շուկայի սուբյեկտը) կարող է կրել կորուստներ կամ որոնք կարող են վնաս հասցնել նրա գործարար համբավին.

2) ապրանքի արտադրության բնույթի, եղանակի և վայրի, դրա սպառողական հատկանիշների, որակի և քանակի կամ դրա արտադրողների առնչությամբ մոլորության մեջ գցելը.

3) տնտեսավարող սուբյեկտի (շուկայի սուբյեկտի) կողմից անտեղի համեմատություն կատարելն իր կողմից արտադրվող կամ իրացվող ապրանքների և

այլ տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) կողմից արտադրվող կամ իրացվող ապրանքների միջև:

3. Մեկ ապրանքային շուկայում գործող, մրցակից հանդիսացող անդամ պետությունների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) միջև արգելվում են այնպիսի համաձայնագրերը, որոնք հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել՝

1) գների (սակագների), զեղչերի, հավելումների (հավելավճարների), հավելագների սահմանմանը կամ պահպանմանը,

2) աճուրդի ժամանակ գների բարձրացմանը, իջեցմանը կամ պահպանմանը,

3) ապրանքային շուկայի բաժանմանը՝ ըստ տարածքային սկզբունքի, ապրանքների վաճառքի կամ գնման ծավալի, իրացվող ապրանքների տեսականու կամ վաճառողների կամ գնորդների (պատվիրատուների) կազմի,

4) ապրանքների արտադրության կրճատմանը կամ դադարեցմանը,

5) որոշակի վաճառողների կամ գնորդների (պատվիրատուների) հետ պայմանագրեր կնքելուց հրաժարվելուն:

4. Արգելվում են տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) միջև «ուղղահայաց» համաձայնությունները՝ բացառությամբ սույն Պայմանագրի թիվ 19 հավելվածով սահմանված թույլատրելիության չափանիշների համաձայն թույլատրելի համարվող «ուղղահայաց» համաձայնությունների), եթե՝

1) այդպիսի համաձայնությունները հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել ապրանքի վերավաճառքի գնի սահմանմանը՝ բացառությամբ այն դեպքի, երբ վաճառողը գնորդի համար սահմանում է ապրանքի վերավաճառքի առավելագույն գինը.

2) այդպիսի համաձայնությամբ նախատեսվում է գնորդի պարտավորությունը՝ չվաճառելու այն տնտեսավարող սուբյեկտի (շուկայի սուբյեկտի) ապրանքը, որը վաճառողի մրցակիցն է: Այդպիսի արգելքը չի տարածվում գնորդի կողմից՝ ապրանքային նշան կամ վաճառողի կամ արտադրողի անհատականացման այլ միջոց կրող ապրանքի վաճառքը կազմակերպելու վերաբերյալ համաձայնության վրա:

5. Տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) միջև արգելվում են այլ համաձայնություններ՝ բացառությամբ սույն Պայմանագրի թիվ 19 հավելվածով սահմանված թույլատրելիության չափանիշների համաձայն թույլատրելի համարվող «ուղղահայաց» համաձայնությունների), այն դեպքում, եթե սահմանված է, որ այդպիսի համաձայնությունները հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել մրցակցության սահմանափակմանը:

6. Ֆիզիկական անձանց, առևտրային կազմակերպություններին և ոչ առևտրային կազմակերպություններին արգելվում է իրականացնել անդամ պետությունների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների) տնտեսական գործունեության համակարգում, եթե այդպիսի համակարգումը հանգեցնում կամ կարող է հանգեցնել սույն հոդվածի 3-րդ և 4-րդ կետերում նշված

այն հետևանքներից ցանկացածին, որոնք չեն կարող համարվել թույլատրելի՝ սույն Պայմանագրի թիվ 19 հավելվածով սահմանված թույլատրելիության չափանիշների համաձայն: Անդամ պետություններն իրավունք ունեն իրենց օրենսդրությունում սահմանելու տնտեսական գործունեության համակարգման նկատմամբ արգելք, եթե այդպիսի համակարգումը հանգեցնում կամ կարող է հանգեցնել նաև սույն հոդվածի 5-րդ կետում նշված հետևանքներին, որոնք չեն կարող համարվել թույլատրելի՝ սույն Պայմանագրի թիվ 19 հավելվածով սահմանված թույլատրելիության չափանիշների համաձայն:

7. Անդամ պետությունների տնտեսավարող սուբյեկտների (շուկայի սուբյեկտների), ինչպես նաև անդամ պետությունների՝ ձեռնարկատիրական գործունեություն չիրականացնող ֆիզիկական անձանց և ոչ առևտրային կազմակերպությունների կողմից սույն բաժնով սահմանված մրցակցության ընդհանուր կանոնների խախտումների կանխումն այն դեպքում, երբ այդպիսի խախտումներն ունեն կամ կարող են ունենալ բացասական ազդեցություն մրցակցության վրա երկու կամ ավելի անդամ պետությունների տարածքներում անդրսահմանային շուկաներում՝ բացառությամբ ֆինանսական շուկաների, իրականացվում է Հանձնաժողովի կողմից սույն Պայմանագրի թիվ 19 հավելվածով նախատեսված կարգով:

Հոդված 77

Գների պետական կարգավորումը

Գների պետական կարգավորում սահմանելու, ինչպես նաև այն սահմանելու մասին անդամ պետությունների որոշումները վիճարկելու կարգը սահմանվում է սույն պայմանագրի թիվ 19 հավելվածով:

Բաժին XIX

ԲՆԱԿԱՆ ՄԵՆԱՇՆՈՐԿԸ

Հոդված 78

Բնական մենաշնորհի ոլորտները և սուբյեկտները

1. Անդամ պետությունները բնական մենաշնորհի սուբյեկտների գործունեությունը կարգավորելիս առաջնորդվում են սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածով նախատեսված նորմերով և դրույթներով:

2. Սույն բաժնի դրույթները տարածվում են անդամ պետությունների միջև առևտրի վրա ազդող և սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածի 1-ին հավելվածում նշված բնական մենաշնորհի ոլորտում անդամ պետությունների բնական

մենաշնորհի սուբյեկտների, սպառողների, գործադիր իշխանության մարմինների և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հարաբերությունների վրա:

3. Բնական մենաշնորհի կոնկրետ ոլորտներում իրավահարաբերությունները սահմանվում են սույն բաժնով՝ հաշվի առնելով սույն Պայմանագրի XX և XXI բաժիններով նախատեսված առանձնահատկությունները:

4. Անդամ պետություններում բնական մենաշնորհի ոլորտներից են նաև սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածի 2-րդ հավելվածում նշված բնական մենաշնորհի ոլորտները:

Սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածի 2-րդ հավելվածում նշված բնական մենաշնորհի ոլորտների առնչությամբ կիրառվում են անդամ պետությունների օրենսդրության պահանջները:

5. Բնական մենաշնորհի ոլորտներին դասվող բնական մենաշնորհի սուբյեկտների ծառայությունների ցանկը սահմանվում է անդամ պետությունների օրենսդրությամբ:

6. Անդամ պետությունները ձգտում են սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածի 1-ին և 2-րդ հավելվածներում նշված բնական մենաշնորհի ոլորտների ներդաշնակեցմանը՝ դրանք կրճատելու միջոցով և սույն Պայմանագրի XX և XXI բաժիններում անցումային շրջանի հնարավոր սահմանմամբ:

7. Անդամ պետություններում բնական մենաշնորհի ոլորտների ընդլայնումն իրականացվում է՝

անդամ պետությունների օրենսդրության համաձայն, այն դեպքում, երբ անդամ պետությունը մտադիր է բնական մենաշնորհի ոլորտին դասել այն ոլորտը, որն այլ անդամ պետությունում բնական մենաշնորհի ոլորտ է և նշված է սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածի 1-ին կամ 2-րդ հավելվածում:

Հանձնաժողովի որոշմամբ այն դեպքում, երբ անդամ պետությունը Հանձնաժողովին համապատասխան կերպով դիմելուց հետո մտադիր է բնական մենաշնորհի ոլորտին դասել բնական մենաշնորհի այլ ոլորտ, որը նշված է սույն Պայմանագրի թիվ 20 հավելվածի 1-ին կամ 2-րդ հավելվածում:

8. Սույն բաժինը չի տարածվում անդամ պետությունների միջև գործող երկկողմ միջազգային պայմանագրերով կարգավորվող հարաբերությունների վրա: Անդամ պետությունների միջև նոր կնքվող երկկողմ միջազգային պայմանագրերը չեն կարող հակասել սույն բաժնին:

9. Սույն Պայմանագրի XVIII բաժնի դրույթները կիրառվում են բնական մենաշնորհի սուբյեկտների նկատմամբ՝ հաշվի առնելով սույն բաժնով նախատեսված առանձնահատկությունները: